

УДК [930.2:929.5](477.83-25)“17/19”:001.891 Л. Войтович
DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fhi.2025.26.4955>

ПРОФЕСОР ЛЕОНТІЙ ВОЙТОВИЧ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ГЕНЕАЛОГІЇ В ГАЛИЧИНІ

Олександр ЦЕЛУЙКО

Львівський національний університет імені Івана Франка
катедра давньої історії України та спеціальних галузей історичної науки
вул. Університетська 1, Львів 79000, Україна
e-mail: oleksandr.tseluyko@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-8973-6927

У статті проаналізовано генеалогічний доробок українського вченого Леонтія Войтовича. Вказано, що у Львові з кінця XVIII ст. активно розвивалися спеціальні (допоміжні) історичні дисципліни, працювали десятки вчених та аматорів. У другій половині XX ст. почала формуватися наукова школа фахівців з цих дисциплін, віднести до якої можемо і Л. Войтовича. Наголошено, що головним об'єктом генеалогічних студій Л. Войтовича була генеалогія княжих часів, і це поєднує їх із українською генеалогічною традицією Львова. Вказано, що генеалогічні студії проф. Л. Войтович стоять на вищому методологічному рівні, аніж у його попередників, оскільки він продемонстрував можливості цієї дисципліни вирішувати самостійні дослідницькі завдання, розширив предметне поле вітчизняної генеалогії, відпрацював методи аналізу окремих груп генеалогічних джерел. Вчений взяв участь у підготовці навчальних посібників із генеалогії, широко популяризував результати своїх генеалогічних студій. Наголошено, що Л. Войтович активно виступав за подальше вивчення генеалогії української еліти, її вписування у національний наратив і сам працював у цьому керунку.

Ключові слова: спеціальні (допоміжні) історичні дисципліни, генеалогія, Л. Войтович.

Наукова спадщина професора Леонтія Войтовича – багатогранна, охоплює низку історичних напрямів. Свідчення цього – опублікована бібліографія праць вченого¹. Вагоме (а для першого десятиріччя його наукової праці – домінуюче) місце у ній займають генеалогічні публікації. Йдеться про низку монографій і довідників, навчальні посібники, десятки статей у вітчизняних та зарубіжних журналах. Докладне вивчення генеалогічного доробку Л. Войтовича – справа майбутнього², яка вимагатиме свого уважного дослідника. Ми, натомість, зосередимо увагу на іншому, а саме спробуємо співвіднести науковий доробок Л. Войтовича із розвитком української генеалогії в Галичині, визначити його заслуги на цій ниві.

Історично склалося, що впродовж останніх століть Львів – один із провідних центрів розвитку спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін в Україні. Сприяла цьому низка обставин: відкриття у Львівському університеті 1784 р. кафедри допоміжних історичних наук, поступове формування державних та громадських архівно-музейно-бібліотечних установ із їхніми багатющими збірками та колекціями документів, книг, монет та печаток, інституалізація наукових товариств та об'єднань нумізматів і геральдистів, активна археографічна робота тощо. У Львові впродовж кінця XVIII – першої половини XX ст. працювали десятки фахівців зі спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін різного національного та соціального походження, втім довгий час до формування у Львові певної школи дослідників зазначених дисциплін не доходило. Важко погодитися із твердженням Віталія Гавриленка, який у 1970-х рр. писав про “*львівську школу дипломатики та сфрагістики*”. Її, нібито, наприкінці XVIII ст. започаткував перший керівник університетської кафедри допоміжних історичних наук, автор кількох посібників Готфрід Уліх (1743–1794)³. Однак ні цей вчений, ні його наступники (Людвіг Ценмарк, Фома Вучич, Йозеф Маусс) не сформували власної історичної школи. У випадку із діяльністю інших польських чи українських вчених, що формували свої наукові школи (Францішек Ксаверій Ліске, Михайло Грушевський, Францішек Буяк) або ж, принаймні, грона учнів (Ян Птасьнік, Теофіль Модельський), йшлося не так про школу дослідників спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін у стислому розумінні цього поняття, як про сприяння діяльності низки їхніх учнів на цій ниві.

¹ Ілля Паршин, “Наукові праці Леонтія Войтовича”, *Княжа доба на Русі (837–1492)*, т. 1. Становлення імперії Русь (837–1054). (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021), 15–60.

² Найповніший на цей час огляд наукової спадщини Л. Войтовича див.: Іванна Папа, “Наукова спадщина Леонтія Войтовича: огляд студій з історії Галича, Галицького та Галицько-Волинського князівств”, *Галич. Зб. наук. праць*, No 8 (Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2023): 318–356. У цій публікації згадано і про доробок вченого на ниві генеалогії.

³ Віталій Гавриленко, *Українська сфрагістика: питання предмету та історіографії*. (Київ: Наукова думка, 1977), 37.

Впевненіше як про школу спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін можна говорити про те гроно дослідників, яке впродовж 1960–1970-х рр. повстало у Львові у процесі діяльності Теоретичного семінару з архівознавства та спеціальних історичних дисциплін при Центральному державному історичному архіві УРСР у м. Львові. Тоді під орудою акад. Івана Крип'якевича витворився колектив вчених (Ярослав Ісаєвич, Орест Мацюк, Олег Купчинський, Пелагея Фостик (Захарчишин), В. Гавриленко та ін.), які, хоча й вивчали широкий спектр історичних проблем, однак значну, а деякі з них – головну увагу звертали саме на згадані дисципліни. Усіх їх об'єднували і постать наставника, і близькі підходи до вирішення дослідницьких проблем. Осередки розвитку у Львові спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін діють і після відновлення незалежності України 1991 р. Йдеться про Львівський університет, академічні науково-дослідні інституції (Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича та Львівське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського), відроджене Наукове товариство імені Шевченка, інші наукові товариства та об'єднання (наприклад, Українське геральдичне товариство). Значною мірою до їх становлення долучилися ті, хто свого часу пройшли вишкіл у Теоретичному семінарі, зокрема Я. Ісаєвич, Ярослав Дашкевич, О. Купчинський. Оскільки, як відомо, Л. Войтович вважав себе учнем акад. Я. Ісаєвича, це пов'язує його із діяльністю школи, дозволяє говорити про нього як продовжувача роботи згаданої школи, представника її другого покоління.

Доволі цікаво подивитися і на те, як співвідноситься наукова спадщина проф. Л. Войтовича із традицією розвитку наукової генеалогії у Львові. Сучасні дослідники (наприклад, Валерій Томазов, О. Целуйко) сходяться у тому, що українська генеалогія сформувалася як наука, *допоміжна історична дисципліна* у середині ХІХ ст.⁴ Цьому сприяло формування модерної української нації, що супроводжувалося зростанням зацікавлення історією власної країни, пошуком відправних точок, які дозволяли етносу позначити на ментальній мапі орієнтири його кордонів, сформувати набір власних історичних цінностей та героїв. Значною була увага і до генеалогічних студій, оскільки саме генеалогія не лише відповідає на питання, якого ми роду та племені, але й дозволяє особі орієнтуватися у соціумі, подає інформацію про станову та етнічну приналежність, коло родинних та товариських пов'язань тощо.

Втім, помітна певна різниця у тому, як, порівняно із наддніпрянською Україною, розвивалися генеалогічні студії на галицьких землях. Ця різниця виявлялася не стільки в іншій методології чи інструментарії, які застосовували дослідники (тут як раз вони були схожими), а в об'єкті досліджень. На відміну від Наддніпрянщини, де генеалогічні студії відразу були пов'язані з вивченням місцевих шляхетсько-старшинських родів, козацькою генеалогією, українські професійні історики та аматори Галичини середини – другої половини ХІХ ст. цікавилися питаннями князівської генеалогії часів Київської та Галицько-Волинської держави⁵, нащадками Рюриковичів та Гедиміновичів у подальші часи. Це корелюється із загальними тенденціями західноукраїнського історичного нарративу середини – другої половини ХІХ ст., з його зануренням у княжі часи, наголошенням на важливості давньоруської епохи як визначального елементу історичних побудов⁶. Це поєднує українську генеалогічну традицію Львова із доробком професора Л. Войтовича, який уже у перших своїх наукових вправах досліджував генеалогію княжих часів, зробив її головним об'єктом своєї уваги.

Цікавими виглядають й інші паралелі, на яких ми бажали б наголосити. Засновником української наукової генеалогії в Галичині, у Львові був Денис Зубрицький (1778–1862). Його увага до генеалогії князівських родів, Рюриковичів, була пов'язана із підготовкою “Історії древняго галичско русскаго княжества”. Перший том цієї праці відкривала “Родословна картина”, покликана, за задумом автора, орієнтувати читача у хитросплетіннях династичних зв'язків, допомогти побачити роль цих зв'язків у політичних подіях⁷. Заданий Д. Зубрицьким напрямок генеалогічних студій з увагою до княжих часів був продовжений іншими західноукраїнськими істориками, зокрема Ізидором Шараневичем (1829–1901), Антонієм Петрушевичем (1821–1913), Василем Ільницьким (1823–1895), Омеляном Партицьким та ін.

⁴ Валерій Томазов, *Генеалогія козацько-старшинських родів: історіографія та джерела (друга половина ХVІІ – початок ХХІ ст.)*. (Київ, 2006), 47, 91, 108; Леонтій Войтович і Олександр Целуйко, *Генеалогія: навч. посібник*. (Львів, 2008), 39.

⁵ Олександр Целуйко, “Генеалогічні зацікавлення галицьких українців у ХІХ ст. (за матеріалами друкованих видань)”, *Генеалогічні записки* по. ХІ (нової серії V). (Львів, 2013), 71–84.

⁶ Див. про це: Іван Куций, *Українська науково-історична думка Галичини (1830–1894 рр.): рецепція національної історії*. (Тернопіль: Джура, 2006).

Вирішував окремі питання князівської генеалогії у часі роботи у Львові і проф. Михайло Грушевський, а у подальшому – його учні. Один із них – І. Крип'якевич – у середині 1940-х рр. запланував тему кандидатського дослідження своєму аспіранту у Львівському університеті Василю Інкіну “Лев Данилович, галицький князь”. Як засвідчує попередній план дисертації, значну увагу у ній було б приділено питанням родинних пов’язань цього князя. Згадану дисертацію (її назву у подальшому видозмінили на “Галицьке князівство у другій половині XIII ст.”, згодом – “Галицько-Волинське князівство у другій половині XIII і першій половині XIV ст.”) В. Інкін не написав, та й інтерес до князівської генеалогії у той час поступово згасає⁸. Прикметно, що саме Я. Ісаєвич на початку 1960-х рр. виступив на засіданні згаданого Теоретичного семінару із доповіддю про діяльність Д. Зубрицького в галузі спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін, реанімувавши і генеалогічну спадщину цього вченого⁹, та й сам Ярослав Дмитрович вивчав історію Галицько-Волинської держави, заохочував до цього своїх учнів, у тому числі Л. Войтовича. Уважне вивчення наукової спадщини Леонтія Вікторовича демонструє, як від дослідження генеалогії князівських династій вчений поступово переходив до підготовки ширших історичних наративів, у яких подавалася історія давньоруської держави або ж її окремих частин. З огляду на це, відповідний доробок проф. Л. Войтовича був продовженням студій львівських істориків над історією княжої доби.

Зазначимо, що генеалогічні праці проф. Л. Войтовича стоять на вищому методологічному рівні, аніж його попередників. Ідеться про той перехід, який він здійснив при підготовці докторського дослідження, написання книги “Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.). Склад, суспільна і політична роль”. Згадана праця, як зрештою і деякі його роботи перед тим, визначалася автором як історико-генеалогічне дослідження. У ній Л. Войтович продемонстрував можливості генеалогії не лише подавати родознавчу інформацію, але й вирішувати ширші самостійні завдання. Дослідження переросло рамки багатьох подібних студій, перетворилось у цілісний виклад історії давньоукраїнської держави та сусідніх країн. Такий підхід вирізняє працю Л. Войтовича від генеалогічних студій його львівських попередників, хоча в українській генеалогії він вже демонструвався раніше, щоправда для іншого часового проміжку та вужчого регіону: йдеться про “Малоросійський родословник” Вадима Модзалевського. Можливості подібного обстеження окремих соціальних груп, прошарків, станів із виходом на ширші висновки про умови їх формування, існування та функціонування демонструють такі сучасні історики як Володимир Собчук та Ігор Смуток¹⁰.

До заслуг Леонтія Вікторовича віднесемо і таке. В одній з ранніх праць він вказав, що у вітчизняній науці не розроблені ні методика складання родословних таблиць, ні методика генеалогічних досліджень¹¹. При цьому вчений наголошував на потребі вивчати та залучати європейський досвід, дотримуватися прийнятих там стандартів оформлення таких праць. Подальші напрацювання проф. Л. Войтовича засвідчили його поступ на цьому шляху, іноді з переглядом власних попередніх підходів. Так, у першій більшій праці він відмовився від підрахунку та вказівки поколінь у поданому ним низхідному генеалогічному розписі, однак повернувся до цього у своїй докторській монографії та у деяких довідниках. Праці Л. Войтовича, зрештою, демонструють перевагу генеалогічних розписів (сам він їх називав генеалогічними таблицями) як способу подання великого обсягу генеалогічних відомостей, коли дослідник не обмежений у викладі зібраної інформації, може обговорювати ті чи інші версії, дискутувати з опонентами тощо.

Якщо говорити про внесок проф. Л. Войтовича у розвиток методології та методики української генеалогії, знову ж згадаємо докторське дослідження про князівські династії Східної Європи¹². Праця показова глибоким аналізом джерельного матеріалу, здійсненого вченим, розробленою класифікацією

⁷ Олександр Целуйко, “Денис Зубрицький та становлення української генеалогії в Галичині”, *Генеалогія. Збірка наукових праць*, вип. II: Генеалогія соціальних, локальних та етнічних груп України: джерела, методи дослідження, зв’язок із соціальною історією, упоряд. В. Томазов. (Київ: Антиквар, 2016), 157–175.

⁸ Тематика наукових студій В. Інкіна після звільнення наукового керівника стала іншою, торкалася соціально-економічних відносин, історії селянства, інститутів звичаєвого права на Галицькому Прикарпатті у XVI–XVIII ст. Олександр Целуйко, “Про одну ненаписану дисертацію. Причинок до вивчення історії Галицько-Волинської держави у повоєнну добу”, *Вісник Львівського університету. Серія історична* no. 52. (2016): 176–199.

⁹ Ярослав Ісаєвич, “Д. І. Зубрицький і його діяльність в галузі спеціальних історичних дисциплін”, *НІВ АУ* 1 (1963): 48–57.

¹⁰ Ігор Смуток, *Руська шляхта Перемишльської землі XIV–XVIII ст. (історико-генеалогічне дослідження)*. (Львів, 2017); Володимир Собчук, *Від коріння до крони. Дослідження з історії князівських і шляхетських родів Волині XV – першої половини XVII ст.* (Кременець: Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник, 2014).

¹¹ Леонтій Войтович, *Генеалогія династії Рюриковичів*. (Київ, 1990), V.

¹² Леонтій Войтович, *Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.): склад, суспільна і політична роль. Історико-генеалогічне дослідження*. (Львів, 2000).

джерел до генеалогії князівських династій, означенням принципів та підходів роботи з ними, характеристикою інформаційного потенціалу окремих груп джерел, демонстрацією способів і методів їхнього опрацювання (наприклад, таких важливих пам'яток як пом'яники). У руслі європейських тенденцій розвитку генеалогії у XX ст. проф. Л. Войтович наголосив та продемонстрував потенціал використання не лише генеалогічних джерел (родоводів, гербівників тощо), а й документального та актового матеріалу, ілюстративних та речових пам'яток, зокрема археологічних. Одночасно, не задовольнявшись зробленим оглядом у докторській монографії історіографічного матеріалу, проф. Л. Войтович доповнив і подав список публікованих джерел та історіографії по цій темі в іншій своїй праці – “Княжа доба на Русі: портрети еліти”¹³. Згадані книги Л. Войтовича задають стандарт наступних генеалогічних студій в Україні, є взірцем для наслідувань. Подібний підхід до роботи із джерелами та історіографією Л. Войтович демонстрував і в інших більших працях, зокрема у книзі з генеалогії Чингізидів-Джучидів¹⁴.

Розуміння потреби розвитку теоретичних основ української генеалогії підштовхнули Л. Войтовича до участі у підготовці навчальних посібників з генеалогії, що вийшли 2008 р. у Львові та 2011 рр. в Умані¹⁵. Їх поява повинна була ліквідувати ту лакуну, що існувала в українській історіографії із навчальною літературою зі згаданої спеціальної (допоміжної) історичної дисципліни. Для цих посібників Леонтій Вікторович не лише підготував декілька генеалогічних розписів, що слугували взірцями для оформлення генеалогічних даних, але й подав цінні зауваження до історії практичного етапу цієї дисципліни в Україні. Планувалося перевидати згадані посібники, значно розширивши у них обсяг теоретичного та практичного матеріалу, однак до цього не дійшло. Нереалізованою залишилася ще одна ідея, яку обговорювали на початку минулого десятиліття з проф. Л. Войтовичем: укладення українського генеалогічного словника чи енциклопедії із значною увагою до теорії та методики генеалогічних студій.

До заслуг проф. Л. Войтовича на ниві генеалогії віднесемо і розширення предметного поля вітчизняних генеалогів. У їхньому доробку і до цього часу з'являлися невеликі розвідки про представників сусідніх правлячих династій¹⁶. Вихід у 2004 р. праці “Нашадки Чингіз-хана: вступ до генеалогії Чингізидів-Джучидів” задав новий напрямок в українській генеалогії та ще раз продемонстрував можливість цієї спеціальної (допоміжної) історичної дисципліни вирішувати ширші завдання, у даному випадку вивчити вплив і стосунки східних держав на історію українських земель, сприяти міжкультурному діалогу, зрештою, перейти до підготовки більших історичних наративів. У цьому зв'язку важливим було й укладення генеалогічно-хронологічного довідника “Правлячі династії Європи”, покликаного заповнити лакуну у таких виданнях українською мовою¹⁷.

Значними є заслуги Л. Войтовича на ниві популяризації вітчизняної історії та генеалогії. Свідчення цього – численні публікації, що з'являлися не лише у поважних історичних часописах, енциклопедіях і словниках, але й у місцевій пресі. Зрештою, як вказують дослідники, Л. Войтович був прихильником ще одного способу популяризації генеалогічних студій, дозволяючи розмішувати їх на численних історичних сайтах та інтернет-ресурсах¹⁸.

Принагідно відмітимо, що у проф. Л. Войтовича, на відміну від більшості попередніх львівських дослідників генеалогії, була щаслива можливість передавати знання та досвід студентам, брати участь у підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації. Саме тому у навчальні програми історичного факультету Львівського університету було запроваджено низку генеалогічних курсів, деякі з яких читав Л. Войтович¹⁹, а у подальшому під його керівництвом було підготовано дисертаційні дослідження з цього поля: Іванни Папи “Походження князівських родів у Великому князівстві Литовському” (2014)

¹³ Леонтій Войтович, *Княжа доба на Русі: портрети еліти*. (Біла Церква: Видавець О. В. Пшонківський, 2006).

¹⁴ Леонтій Войтович, *Нашадки Чингіз-хана: вступ до генеалогії Чингізидів-Джучидів*. (Львів, 2004), 21–77.

¹⁵ Леонтій Войтович і Олександр Целуйко, *Генеалогія: навч. посібник*. (Львів, 2008); Леонтій Войтович, Ігор Кривошея, Ірина Кривошея, Олександр Целуйко, *Генеалогія: навч. посібник*. (Умань: Софія, 2011).

¹⁶ “Genealogia książąt i królów polskich od roku 880–1195. Cz. II. Genealogia przez Jana Wagilewicza ułożona”, *Biblioteka Ossolińskich. Pismo historyi, literaturze, umiejętnościom i rzeczom narodowym poświęcone. Poczet nowy, tom dziewiąty*. (Lwów, 1866), 19–61.

¹⁷ Леонтій Войтович і Олександр Целуйко, *Правлячі династії Європи. Генеалогічно-хронологічний довідник*. (Біла Церква: Видавець Олександр Пшонківський, 2008).

¹⁸ Папа, “Наукова спадщина Леонтія Войтовича: огляд студій з історії Галича, Галицького та Галицько-Волинського князівств”, 320, 334, 340.

¹⁹ Олександр Целуйко, “Генеалогія у навчальному процесі студентів-істориків”, *Генеалогія. Збірка наукових праць*, вип. I, упоряд. В. Томазов. (Київ: ВД “Простір”, 2013), 65.

та Марії Гаврилишин “Політичні і шлюбні зв’язки британських династій з Рюриковичами у IX–XI ст.” (2016), хоча окремі генеалогічні завдання вирішувалося у дисертаціях інших його аспірантів / докторантів. Неодноразово проф. Л. Войтович був опонентом на захисті генеалогічно-геральдичних дисертацій, у тому числі В. Собчука, О. Целуйка, Олега Однороженка²⁰.

Ще одна обставина, на чому хотілося б наголосити. Від початку заданий галицькими українськими істориками напрямок наукових студій, зав’язаних на вивчення князівської генеалогії, пояснювався не лише науковими, але й іншими причинами. Він вписувався в схему політичних настроїв тогочасного галицького суспільства, оскільки саме там, у тих давніх часах вишукувалися аргументи, необхідні їм у тогоденні, у протистоянні з польськими вченими за місцеву історичну спадщину²¹. Не дивно, що у другій половині XIX ст. генеалогія стала ще один полем, на якому в Галичині боролися представники різних політичних сил. Прикладом є дискусія щодо походження династії київських володарів у 1880-х рр. між Омеляном Партицьким (1840–1895) та Пилипом (Філіпом) Свистуном (1844–1916). Вона виразно носила не лише характер наукової, а й політичної боротьби між народовцями та старорусино-русофілами²². Така увага до генеалогії, до її ролі у формуванні аргументованої бази у боротьбі за історичну пам’ять помітна у Галичині й у подальшому не лише у внутрішньо українському дискурсі, але й у черговому польсько-українському протистоянні за українську шляхту. Виявом цього були публікації міжвоєнного періоду Богдана Барвінського про рід Конашевича-Сагайдачного²³, Івана-Юліана Шпитковського про Шептицьких²⁴ та, як певне підсумування, підготовка Миколою Голубцем “Золотої книги українського лицарства”²⁵. Розуміння значення генеалогії для українських історичних студій, для вибудови ширших історичних наративів, для протистояння намаганням вилучити українську еліту з національного тіла було і у проф. Л. Войтовича. Недаремно він підкреслював, що “у всі періоди історії правляча еліта кожного народу мала великий вплив на його долю”, “вершиною цієї еліти були представники правлячої династії”, “без їх вивчення картини історичного процесу не можуть бути повноцінно відтвореними”²⁶. Тут йдеться ще про один наріжний камінь, який покладено в основу студій проф. Л. Войтовича та про ще одну проблему, над якою дискутували вітчизняні історики: що собою являє ця українська еліта та чи потрібно її досліджувати, а чи краще застановитися на вивченні рухів народних мас чи соціально-економічного життя. Незначна (порівняно з європейськими практиками) кількість вітчизняних генеалогічних студій пояснювалася у тім числі нерозумінням ваги та ролі цих еліт у формуванні як національної ідентичності, так і державницьких традицій. Галицька українська генеалогія міжвоєнного періоду спробувала дати відповідь на це питання, хоча своєрідне “віднайдення шляхти” у генеалогічних студіях галичан датовано ще кінцем XIX ст.²⁷ Проф. Л. Войтович добре розумів потребу зміни підходу до вивчення генеалогії української еліти, її вписування у національний наратив, сам працював у цьому керунку.

Свого часу проф. Л. Войтович так писав про свого вчителя акад. Я. Ісаєвича: “Як науковець Я. Д. Ісаєвич відрізнявся перш за все своєю енциклопедичністю, широтою поглядів, глибоким аналізом причин та наслідків подій і явищ, виваженістю, переконливістю висновків. Він однаково блискуче володів матеріалами раннього середньовіччя, пізньомодерного періоду і сучасності”²⁸. Ми навели цю цитату, щоби підкреслити: поле історичних дослідів Леонтія Вікторовича також було надзвичайно широким, сягало вглиб віків і до наших днів, і однією генеалогією воно не обмежувалося. Інші автори розкажуть про внесок вченого у вивчення галицько-волинської спадщини, історії культури і мистецтва, військової історії, краєзнавства, сходознавства тощо. Однак на ниві вітчизняної генеалогії доробок Л. Войтовича є чи не найвагомим.

²⁰ Паршин, “Наукові праці Леонтія Войтовича”, 57–59.

²¹ Олена Аркуша і Мар’ян Мудрий, “Історичні дослідження в інтелектуальних та політичних контекстах південноукраїнської Галичини”, *Вісник Львівського університету. Серія історична* no 50. (Львів, 2014), 25.

²² Целуйко, “Генеалогічні зацікавлення галицьких українців у XIX ст. (за матеріалами друкованих видань)”, 73–75.

²³ Богдан Барвінський, “Конашевичі в Перемиській землі в XV і XVI ст. Генеалогічно-історична монографія (з 5 ілюстраціями й 3 генеалогічними таблицями)”, *Записки НТШ*, т. 100: Ювілейний збірник на пошану акад. Кирила Студинського, ч. 2: Праці історичні. (Львів, 1930), 19–175.

²⁴ Іван Шпитковський, *Рід і герб Шептицьких*, ч. I. (Львів, 1936); ч. II. (Львів, 1939).

²⁵ Микола Голубець, *Золота книга українського лицарства*. (Львів, 1939).

²⁶ Войтович, *Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.)*, 5.

²⁷ Див. про це: Олександр Целуйко, “Родинні літописи Барвінських і “віднайдення” шляхти в українській генеалогії у Галичині”, *Емінак* no 2 (46) (2024): 289–305.

²⁸ Леонтій Войтович, “Видатний дослідник княжої доби”, *Княжа доба: історія і культура*, вип. 3. (Львів, 2010), 5.

PROFESSOR LEONTIY VOITOVYCH AND THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN GENEALOGY IN GALICIA

Oleksandr TSELUIKO

Ivan Franko National University of Lviv
Department of the Ancient Ukrainian History and Special Historical Studies
1 University str., Lviv 79000, Ukraine
e-mail: oleksandr.tseluyko@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-8973-6927

The article analyzes the genealogical works of Ukrainian scholar Leontiy Voitovych. It notes that special (auxiliary) historical disciplines begin to develop actively in Lviv at the end of the eighteenth century. During the following centuries, dozens of scholars worked in the city. However, the research school of specialists in these disciplines started to form in Lviv only in the second half of the twentieth century. Professor Voitovych belongs to the second generation of this school's representatives.

It is emphasized that the main object of Voitovych's genealogical research was the study of princely genealogies, which links his works with the earlier Ukrainian genealogical tradition developed in Lviv. The author highlights that the genealogical studies of Professor Voitovych are methodologically more advanced than those of his predecessors. He demonstrated potential of genealogy as an auxiliary historical discipline for addressing independent research problems, expanded the thematic scope of Ukrainian genealogy, developed methods for analyzing special groups of genealogical sources.

The scholar contributed to the preparation of two textbooks on genealogy and actively popularized the results of his research. The author emphasizes that Professor Voitovych consistently advocated for further exploration of the genealogy of the Ukrainian ruling elites and underscored the importance of integrating the history of these groups into the broader national historical narrative.

Keywords: special (auxiliary) historical disciplines, genealogy, professor, Voitovych.

REFERENCES

- Arkusha, Olena, i Mudryi, Marian. "Istorychni doslidzhennia v intelektualnykh ta politychnykh kontekstakh pidavstriiskoi Halychyny". *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii istorychna* no. 50. Lviv, 2014, 19–41. (in Ukrainian).
- Barvynskyi, Bohdan. "Konashevychi v Peremyskii zemli v XV i XVI st. Henealohichno-istorychna monohrafiia (z 5 iliustratsiiami y 3 henealohichnymy tablytsiamy)". *Zapysky NTSh*, t. 100: Yuvileinyi zbirnyk na poshanu akad. Kyryla Studynskoho, ch. 2: Pratsi istorychni. Lviv, 1930, 19–175. (in Ukrainian).
- Havrylenko, Vitalii. *Ukrainska sfracistyka: pytannia predmeta ta istoriohrafii*. Kyiv: Naukova dumka, 1977. (in Ukrainian).
- Holubets, Mykola. *Zolota knyha ukrainskoho lytsarstva*. Lviv, 1939. (in Ukrainian).
- Isaievych, Yaroslav. "D. I. Zubrytskyi i yoho diialnist v haluzi spetsialnykh istorychnykh dystsyplin". *Naukovo-informatsiinyi biuletyn Arkhivnoho upravlinnia* 1 (1963): 48–57. (in Ukrainian).
- Kutsyi, Ivan. *Ukrainska naukovo-istorychna dumka Halychyny (1830–1894 rr.): retseptsiia natsionalnoi istorii*. Ternopil: Dzhura, 2006. (in Ukrainian).
- Papa, Ivanna. "Naukova spadshchyna Leontii Voitovycha: ohliad studii z istorii Halycha, Halytskoho ta Halytsko-Volynskoho kniazivstva". *Halych. Zb. nauk. prats* no. 8. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV, 2023: 318–356. (in Ukrainian).
- Parshyn, Illia. "Naukovi pratsi Leontii Voitovycha". *Kniazha doba na Rusi (837–1492)*, t. 1. Stanovlennia imperii Rus (837–1054). Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy, 2021, 15–60. (in Ukrainian).
- Shpytkovskiy, Ivan. *Rid i herb Sheptytskykh*, ch. I. Lviv, 1936; ch. II. Lviv, 1939. (in Ukrainian).
- Smutok, Ihor. *Ruska shliakhta Peremyskshkoi zemli XIV–XVIII st. (istoryko-henealohichne doslidzhennia)*. Lviv, 2017. (in Ukrainian).
- Sobchuk, Volodymyr. *Vid korinnia do krony. Doslidzhennia z istorii kniazivskykh i shliakhetskykh rodiv Volyni XV – pershoi polovyny XVII st.* Kremenets: Kremenetsko-Pochaiivskiy derzhavnyi istoryko-arkhitekturnyi zapovidnyk, 2014. (in Ukrainian).
- Tomazov, Valerii. *Henealohiia kozatsko-starshynskykh rodiv: istoriohrafii ta dzhherela (druha polovyna XVII – pochatok XXI st.)*. Kyiv, 2006. (in Ukrainian).
- Tseluiko, Oleksandr. "Denys Zubrytskyi ta stanovlennia ukrainskoi henealohii v Halychyni". *Henealohiia. Zbirka naukovykh prats*, vyp. II: Henealohiia sotsialnykh, lokalnykh ta etnichnykh hrup Ukrainy: dzhherela, metody doslidzhennia, zviazok iz sotsialnoiu istoriieiu, uporiad. V. Tomazov. Kyiv: Antykvary, 2016, 157–175. (in Ukrainian).
- Tseluiko, Oleksandr. "Henealohiia u navchalnomu protsesi studentiv-istorykiv", *Henealohiia. Zbirka naukovykh prats*, vyp. I, uporiad. V. Tomazov. Kyiv: VD "Prostir", 2013, 61–65. (in Ukrainian).
- Tseluiko, Oleksandr. "Henealohichni zatsikavlennia halytskykh ukraintsev u XIX st. (za materialamy drukovanykh vydan)". *Henealohichni zapysky* no. XI (novoi serii V). Lviv, 2013, 71–84. (in Ukrainian).
- Tseluiko, Oleksandr. "Pro odnu nenapysanu dysertatsiyu. Prychynok do vyvchennia istoriyi halycko-volynskoyi derzhavy u povoyennu dobu," *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya istorychna* no. 52 (2016): 176–199. (in Ukrainian).
- Tseluiko, Oleksandr. "Rodynni litopysy Barvynskykh i "vidnaidennia" shliakhty v ukrainskii henealohii u Halychyni". *Eminak* no 2 (46) (2024): 289–305. (in Ukrainian).

- Voitovych, Leontii, i Kryvosheia, Ihor, i Kryvosheia, Iryna, i Tseluiko, Oleksandr. *Henealohiia: navch. posibnyk*. Uman: Sofiia, 2011. (in Ukrainian).
- Voitovych, Leontii, i Tseluiko, Oleksandr. *Henealohiia: navch. posibnyk*. Lviv, 2008. (in Ukrainian).
- Voitovych, Leontii, i Tseluiko, Oleksandr. *Pravliachi dynastii Yevropy. Henealohichno-khronolohichniy dovidnyk*. Bila Tserkva: Vydavets Oleksandr Pshonkivskyi, 2008. (in Ukrainian).
- Voitovych, Leontii. “Vydatnyi doslidnyk kniazhoi doby”. *Kniazha doba: istoriia i kultura*, vyp. 3. Lviv, 2010: 5–8. (in Ukrainian).
- Voitovych, Leontii. *Henealohiia dynastii Riurykovichiv*. Kyiv, 1990. (in Ukrainian).
- Voitovych, Leontii. *Kniazha doba na Rusi: portrety elity*. Bila Tserkva: Vyd. O. V. Pshonkivskyi, 2006. (in Ukrainian).
- Voitovych, Leontii. *Kniazivski dynastii Skhidnoi Yevropy (kinets IX – pochatok XVI st.): sklad, suspilna i politychna rol. Istoryko-henealohichne doslidzhennia*. Lviv, 2000. (in Ukrainian).
- Voitovych, Leontii. *Nashchadky Chynhiz-khana: vstup do henealohii Chynhizydiv-Dzhuchydiv*. Lviv, 2004. (in Ukrainian).
- Wagilewicz, Jan. “Genealogia xiążąt i królów polskich od roku 880–1195. Cz. II. Genealogia przez Jana Wagilewicza ułożona”, *Biblioteka Ossolińskich. Pismo historyi, literaturze, umiejętnościom i rzeczom narodowym poświęcone. Poczet nowy, tom dziewiąty*. Lwów, 1866, 19–61. (in Polish)